

◆ ST. OLAV ◆

Redaktør: Mgr. Irgens. Medarbeidere: mgr. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrid Undset, Lars Eskeland.

„St. Olav“ utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig i Ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementpris kr. 2.50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opplagelser må være eksp. ihende senest 14 dager før hvert kvartalskilte. Annonser må være innsendt innen mandag aften, manuskript innen fredag aften.
„St. Olav“'s telefoner: Redaksjon og Ekspedisjon: 23743. Redaktøren privat: 25237. Redaksjonssekretæren privat: 10695. Ekspedisjonen, Akersveien 5 1, er åpen alle hverdager fra kl. 10—2 og 4—6. Utbetalinger kun mandag kl. 3—4. „St. Olav“'s forlag samme sted, samme tid.

INNHold: „Hvad I gjør mot disse mine små.“ — Den drepte kansler. — De spedalskes pleie. — Biskop Arnold Frans Diepen. — Østerrikes nye rikskansler dr. v. Schuschnigg taler til ungdommen. — Katolske biskoper og presters lidelser i Russland. — To St. Elisabethsøstre feirer gull- og diamantjubileum. — Bokanmeldelser. — Vår feriekoloni. — Herhjemme. — og derute.

„Hvad I gjør mot disse mine små —“

BARNETS RETT TIL LIVET

Vi har igjen feiret Olsok og takket Gud for det verk han lot helgenkongen øve ved sitt liv og ved sin død på Stiklestad. Kristendommens innførelse i Norge er uløselig knyttet til Hellig Olavs navn og livsverk. Og når Hellig Olav er blitt kalt og ennu kalles Norges drott til evig tid, så er det med tanken på at vårt land som et kristent rike er blitt stillet under Guds beskyttelse og at vår samfundsordning er bygget på kristendommens prinsipper. Det vil bl. a. si at selvrådigheten har fått sin begrensning, således som det skedde da Olav overvant småkongene og ophevet deres rett til å råde over folk og gods uten hensyn til nogen høiere rett. Litt etter litt måtte den gamle trelleinstitusjon vike for kristendommens innflytelse. Stormennene fikk ikke lenger herske uinnskrenket over sine tjenestefolk og ingen nordmann skulde lenger leve i trellekår, idet loven vernet om alles personlige frihet.

Loven beskyttet den enkeltes liv mot medmenneskers vilkårlige overgrep. Den private blodhevn vek plassen i det nye rettsamfund, voldsdåd og ugjerninger blev gjenstand for rettsforfølgelse, dom og straff ifølge rikets lover. Det skapttes en respekt for livet, like meget for den svake og uanseliges som for stormannens. Ja, kristendommens innflytelse blev så sterk at også de nyfødte barn nød godt av den, og det blev slutt med den gamle hedenske skikk å sette ut barn som ikke var velkomne.

Virkingen av denne innflytelse har holdt sig sterk og levende inntil de aller siste år, idet man også har villet verne om det ufødte liv, livet i morens skjød.

Denne almindelige rettsbevissthet har fått sitt uttrykk i loven, som har fastsatt straff for fosterdrap.

Men i de siste år er det — for en stor del under marxistisk påvirkning — blitt reist en aksjon for å opheve denne straffebestemmelse og gjøre den kunstige abort tillatelig efter loven.

Like før Stortingets oppløsning i år blev det av en komité, bestående av 4 læger og 4 jurister, fremlagt et lovforslag som er så radikalt at det har vakt indignasjon i store kretser. Fra lægehold har man rettet et angrep på den nevnte komité for dens ensidige sammensetning og for dens radikale konklusjoner. Og man har fremsatt et mere moderat forslag, som nettop er oversendt Justisdepartementet. Dette forslag er bygget på avdøde dr. Louise Isachsens betenkning over dette spørsmål.

Besunderlig nok har store aviser som «Aftenposten» og «Tidens Tegn» ennu ikke tatt standpunkt til saken, men nøiet sig med å referere de fremsatte lovforslag. Bladet «Norges Kvinner», hvis program bl. a. er å kjempe for et renere og bedre samfund mot den overhåndtagende materialisme og synkende moral, har derimot sagt tydelig fra. Det har nedlagt en bestemt protest mot de omtalte lægers og juristers forslag og har anbefalt kvinnene å samle sig om dr. Louise Isachsens forslag.

Efter vår overbevisning (fra katolsk synspunkt) er heller ikke dette forslag i full overensstemmelse med kristendommens krav. Det kan derfor ikke få støtte fra

katolsk hold. Men dette forslag kan iallfall ha den nytte at det vil få regjering og storting til å fare var- somt frem i denne sak så det radikale forslag, som er blitt fremsatt av de otte læger og jurster, ikke blir støttet av regjeringen eller vedtatt av stortinget.

Vi vil gjerne anta at de forskjellige forslagsstillere har gode hensikter med sine forslag, og vi deler også deres medlidenhet med de slitte mødre. Men vi kan ikke gå med på at hensikten helliger midlet, når dette middel i sig selv innebærer et overgrep på et uskyldig menneskelig vesen. Den kristne moral er bygget på overbevisningen om Guds absolutte herredømme over

liv og død, og ut fra dette grunnsyn må vi hevde barnets absolutte rett til å leve. Det gis tunge livs- skjebner og tragiske situasjoner her på denne jord, men dette kan aldri opheve moralloven, det kan aldri gjøre tilsiktet drap som en kunstig abort ubestridelig er, moralsk tillatelig.*)

Den tro Hellig Olav kjempet for og som han døde for på Stiklestad innebærer at vårt liv er i Guds hånd og at Han alene råder over liv og død. Den tro Hellig Olav mottok av Kirken den gang, den lærer Kirken oss idag, og den vil vi — med Guds hjelp — aldri svikte.

DEN DREPTE KANSLER

For ikke så lang tid siden dro en valfart fra Wien til Mariazell. Det var et langt tog av menn, unge og gamle, og det blev ført av kardinalerkebiskop dr. Innitzer. Blandt deltagerne var forbundspresident Miklas, men det var ikke ham som samlet de fleste ærbødige og hengivne blikk. Det var den lille mann med den store sjel, de klare øine og det varme smil, som gikk i rekkene blandt de andre — en pilegrim som de andre — en Kirkens sønn som de andre: forbundskansleren dr. Engelbert Dollfuss. Og da de kom frem til sitt mål, så var det ikke minst om ham kardinalen talte da han sa: «Når Gud har skjenket Østerrike slike politiske førere som de menn vi har nu — da må vi takke Ham for det ved å stå fast som en mur bak dem og gi dem all den støtte vi kan.» Og da så kansleren selv var gått op på talerstolen og der var blitt stille efter den jublende hyldest man hadde bragt ham — talte han ord med den tyngde som ord kun får når de dekkes av den talendes eget liv — når de fødes av personlig opplevelse og kommer med selverfaringens hele styrke.

Han sa: «Det som regjeringen nu har søkt å skape på et nytt grunnlag er ennu bare en begynnelse — om det skal kunne fullføres og landet bli en kristen stat avhenger av landets egne kristne. Her i Østerrike har vi ved vår beslutning om å legge «Quadragesimo anno»s prinsipper til grunn for hele vårt samfundsliv og samfundskonometri tatt et stort ansvar på oss — ti hele verden kommer nu til å bedømme kristendommens sannhet og skapende kraft ut fra hvorledes forholdene utvikler sig her. Men selv med en kristen forfatning, med konkordatet og med nokså mange vakre proklamasjoner er vi ennu ikke en kristnet stat. Vi må bevise at vi søker å være ærlige, personlige, levende kristne og ikke bare er fariseere og hyklere. Samtidig med dette krav til oss melder sig derfor også en streng, men også hellig og menneskeverdig, befriende og tilfredsstillende plikt: vi skal og må arbeide positivt utviklende på oss selv, i vår familie, innenfor vår egen krets. Vi må strebe efter å bli bedre mennesker, og som katolske kristne fornye det daglige liv

i Østerrike på denne måte. Og når den øvrige verden ser at dette folk her er bedre og ærligere, mer offervillige og mer offerglade og lever fredeligere innbyrdes enn andre folk — da har vi gjort en vidtrekkende propaganda for kristendommen og gjort vårt til at verden mulig kan bli mere levende kristen. Men hyklériet skal jages bort.

Vi er kommet her til Mariazell for å knytte trådene til fortiden, fordi våre fedre i århundrer før oss har valfartet hertil for å finne styrke for sine sjeler og sone hvad de i årets løp hadde feilet. Nu tar vi valfartene op igjen ut fra den samme trang — vi vil lære våre egne feil å kjenne og bli bedre og sterkere mennesker. Vi vil søke å bli rettfærdigere mot hverandre og forstå hverandre — også dem som ikke deler vår trosbekjennelse. Vi vil søke å komme dem menneskelig nærmere og mulig derved vise dem den rette vei. Vi vil avverge alt som er brutalt — men vi vil søke i denne kamp aldri å glemme at vi er kristne, ti kun derved kan vi overvinne partiånden og i kristelig gjensidighet skape den nye tid — og få alle med i denne nye tids samfølelse. Det er ikke bare den ytre ro og orden vi vil skape, det er den indre fred. Men den må hver enkelt arbeide på å skape i sig selv og ut fra sig selv.»

Slik talte kansleren den gang, og slik talte han mange ganger — og slik handlet han hvor og når han kunde. Og da de drepene skudd den 25. juli hadde strakt ham til gulvet og hans siste timer blev levet blandt fiender uten menneskelig hjelp fra kjærlige hender — da var hans siste svake ord også om fred: «Jeg har alltid villet fred og ikke annet. Takk for at dere har vært gode mot mig — hvorfor har ikke alle kunnet

*) På Norske Kvinners Katolske Forbunds landsmøte i 1931 har pater Lutz redegjort for det katolske standpunkt i dette spørsmål. Hans ypperlige foredrag er inntatt i «St. Olav» nr. 47—48, 1931. Kvinneforbundet har i 1930 sendt Justisdepartementet en protest mot det radikale lovforslag, som allerede den gang var fremsatt av en liten krets av læger.

være det? — måtte Gud tilgi de andre! Sørg for min hustru og mine barn — si at jeg elsker dem.»

Så døde dr. Engelbert Dollfuss. Som det han ønsket alle skulde være: personlig levende kristne. Han ønsket at verden skulde ta eksempel av en kristen statsliv — nu kan verden ta eksempel av en kristen statsmanns død.

Han var en bondesønn fra Nedre-Østerrike, den yngste av 13 barn. Da han var ferdig med skolen studerte han først statsøkonomi i Berlin — og deltok senere i verdenskrigen som reserveoffiser, hvorunder han utviste så stort personlig mot og tapperhet, at han fikk den ene utmerkelse etter den annen. Etter krigen var han først en tid sekretær i landbruksdepartementet, hvor han utmerket sig ved usedvanlige evner som organisator og snart fikk en overordnet stilling. Senere kom han inn i statsbanenes styre, hvor han blev president. Da ministeriet Buresch blev dannet i 1931 blev han landbruksminister i det, og da Buresch måtte demisjonere i 1932 blev han forbundskansler.

Tross hans redelige vilje til å redde landet fra ytre angrep og indre oppløsning blev hans stilling stadig vanskeligere, og mer og mer blev han tvunget til å sette hårdt imot hårdt for å holde det hele sammen. Han hadde praktisk talt nu diktatorisk myndighet, og hans fiender forsøkte gang på gang å ramme ham personlig — det ene attentat fulgte etter det annet. Tross

det at landet gikk frem — at antallet av de arbeidsløse var i stadig tilbakegang og at statens økonomiske stilling stadig bedret sig.

Men intet hjalp — heller ikke hans gode forhold til Mussolini og den støtte Italia gav ham i hans kamp mot det nazistiske Tyskland. Han representerte en åndsrett som alltid har vært egoismens og maktstyken bitreste motstander — og egoismen og maktstyken hadde for mange tjenere. De drepte ham — «en trofast sønn av den katolske Kirke og en fremragende statsmann», som paven kaller ham i sitt kondolansetelegram til president Miklas.

Er den kristne stat drept med ham?

Nei — ti den er ikke bygget på et enkelt menneske. Vanskelige kan forholdene bli — men forbundspresident Miklas støtter sig til de samme prinsipper som den drepte kansler. Han har fornylig uttalt:

«Arbeidet rekker vi hånden, Gud gir vi hjertet — dette er vårt feltrop. Frem for alt må vi be om fred — i hjertene, familiene, samfundet — og med andre folk om oss. Gudsfreden må vi be om og vi må la bønner være den største makt også i det offentlige liv.»

Et land, et folk, hvis førere og statsmenn ber — kan ikke drepes.

Dr. Engelbert Dollfuss kan hvile i fred — hans gjerning er gjort og lever sitt liv videre i folkets ilv.

DE SPEDALSKE PLEIE

HOS MARISTSØSTRENE PÅ SYDHAVSØENE

Den fryktelige spedalskhet krever verden over 3 millioner ofre. Katolske misjonærer søker å lindre deres lidelser hvor de kan — de har 105 asylr for 12,000 lidende. Følgende artikkel er skrevet av en ikke-katolikk som har avlagt besøk hos de spedalske på Sydhavsøene, hvor de stakkars syke stelles av søstrene av Societas Maria.

Kutteren «Adi Eci» bragte oss etter en seilas på ca. 14 mil til munningen av en vakker bukt på den nordvestlige side av Makogai. Denne ø som hører til Fidji-øene omtrent midt i Pacific-oceanet, er ca. 2½ mil lang og ½ mil bred og har et sterkt kupert terreng. Ved bredden av Dalice-bukten og omgitt av palmer ligger spedalskhetshospitalet. Bukten er beskyttet av mange rev og vannet i den klukker med små vennlige bølger.

Vi blev møtt ved landgangen av overlægen, dr. Foshet, og av moder Marie Agnes, oversøsteren ved sykehuset som begge bød oss velkomne. De fulgte oss til administrasjonsbygningen — et vakkert beliggende hus med farvestrålende blomsteranlegg foran sig, som dannet en malerisk kontrast til de grønne palmer og den blå himmel.

For å beskytte mig mot mulig smitte var jeg blitt opfordret til å ta hvite lerretssko på, som var lette å rense

fullstendig etterpå, likesom moder Maria Agnes påla mig ikke å ta hatten av inne i bygningen og ikke berøre noe med hendene. Ingen syntes ellers å tenke på smitte, men disse forsiktighetsregler er selvfølgelig praktiske og fornuftige.

Når man setter sine føtter i land på Makogai kommer man op i en koloni blandt kolonier, for skjønt Makogai selv tilhører Fidji-øene, så omslutter den dog representanter for alle de raser som lever spredt utover alle Pacific-øene. Der er europeere og halvaster av alle folkeslag, Fidjianere, Samoer, Salomon-øbeboere, indianere, kinesere, rotumanere, Nuiere, saratonganere og Maoriene fra Ny Zealand. Tross denne blanding lever alle disse forskjellige mennesker et sjeldent fredelig og fornøiet liv i denne merkverdige koloni. Det faktum at de lider under en felles forferdelig skjebne, binder dem sammen i et godt kameratskap. Fordi de kjenner hverandres lidelser forsøker de å gjøre det så godt som mulig for hverandre.

Et konkret bevis på dette er den fredelige, men travle virksomhet som merkes overalt på stedet. Virksomheten stimuleres hovedsakelig av den takknemlighet som alle disse prøvede mennesker føler mot søstrene av Marist-ordenen og som treffes hos selv de lavest stående innfødte. Denne takknemlighet lyser ut av dem alle og gjør et dypt inntrykk på de besøkende. Denne

hengivenhet og takknemlighet bunner også i det faktum at en del av de syke kommer sig på grunn av den omhyggelige pleie, og denne utsikt til mulig helbredelse skaper en lys og forhåpningsfull stemning blandt de angrepne.

Men på de steder, hvor hvert håp om helbredelse er utelukket, blir den besøkende møtt av en ophøiet resignasjon og en hengiven tålmodighet, som om mulig griper ennu sterkere. Dette er Makogais ånd — en ånd som inspireres av de opofrende søstre.

Innenfor avdelingen for kvinner var alt så pent og rent som det var blåst. Vi kom like etter at klokken hadde slått fem, og sengene var allerede gjort i stand for natten. Men alle kvinnene var øiensynlig stolte over sitt oppholdssted, for en av dem skyndte sig ved synet av oss å ta frem et fint sengeteppe som var gjemt bort for natten, men som nu blev omhyggelig lagt på plass. Det var et vakkert teppe, forsiggjort brodert av den syke selv — og det må ha kostet de stakkars lemlestedede fingre megen møie og besvær. Hele oppholdsrummet var iøvrig strålende rent, luftig og lyst.

I mennenes avdeling hersket den samme renhet, og man fikk det samme vennlige inntrykk. Hospitalspreget var nesten bortelimineret — det virket som et koselig hjem, sannsynligvis også fordi de fleste patienter var istand til å være oppe av sengen og arbeide. Og som de lo og som de pratet innbyrdes!

Den særlige spedalskheitsbehandling består i innspøtning av Chaulmoogra-olje i muskulaturen og daglige medicindoser av samme lægemiddel. Oljen prepareres på øen, og alt det omstendelige laboratoriearbeid som dette krever, utføres av særlig dertil utdannede søstre.

Et hyggelig intermesso dannedes av en passiar med en europeisk patient som var blitt helbredet og nu tok sin rekonvalescens her for å komme helt til krefter etter den påkjennning på sjel og legeme, som denne forferdelige sykdom er. Fullt utdannet mekanisk ingeniør benyttet han nu denne tid til å utføre meget nyttig og påkrevet arbeid for søstrene som takk for den pleie de hadde gitt ham. Og dette arbeid interesserte ham så meget, samtidig med at han visste hvad det betød for søstrene å få det gjort, at han for alvor overveiet å bli resten av sitt liv på øen og på sin måte ofre sig for alle de ulykkelige, hvis lidelser han nu forstod med hele selvoplevelsens styrke. Han hadde vanskelig for å forsone sig med den tanke å dra bort å la søstrene tilbake med alt det onde, når han kunde gjør noe for å lette deres byrder.

Moder førte oss til øens primitive kino, som bestod av et hvitt lerret hengt op i det frie og en moderne maskin, innstallert i et lite brandsikkert rum, mens tilskuerne satt på benker på gressplenen. Orkestret var de innfødtes egne instrumenter — gitarer o. l. og spilte alltid ved hver forestilling. Skjønt maskinen er beregnet på talefilm, viste man alltid stumfilm, da der var så mange forskjellige sprog representert blandt publikum.

Alle spedalske som overhodet kan arbeide settes til en eller annen bestemt plikt de skal utføre — helt borsett fra den økonomiske side er dette et meget viktig punkt i hele behandlingen da lett, men regelmessig beskjeftigelse er godt både for sjel og legeme. De som bor i landsbyene må selv holde sine hjem rene, holde veiene istand og se efter at alt er i orden. Mennene betales for alt jordarbeid o. l., og kvinnene får betaling for de klær som de forarbeider til alle på misjonsstasjonen. De som ønsker det kan få en jordvei og hjelp til å dyrke den — og hvad den kaster av utover det til personlig bruk kjøper hospitalet.

Jeg tilbragte natten hos forstanderen, og da morgentåken lettet reiste vi i motorbåt ned forbi hospitalet. Noen få patienter var oppe og smilte til oss — de fleste sov ennu. Men ikke priorinnen — hun kom ned til strandbredden for å si farvel og minnet forstanderen om en lang liste på ting som han hadde lovet å besørge for henne.

Da vi satte tvers over bukten kalte en klokke fra det lille katolske kapell til 6-messen, og mellom palmene kunde vi se de hvitklædte søstre og patienter gå henimot kirken. Det var så vakkert — så besynderlig fredelig og stille. Vi forlot de spedalske på Makogais misjonsstasjon med et inntrykk av ro og lykkelig virksomhet — et sted hvor naturen og religionen arbeider hånd i hånd med videnskapen for å bekjempe verdens forferdeligste sykdom, bringe håp til fortvilte hjerter og en fredelig resignasjon til dem som må la alt håp ute.

Gud velsigne fremdeles, som Han alltid har velsignet, søstrene av Societas Maria!

Biskop Arnold Frans Diepen

50 ÅRS PRESTEJUBILEUM.

Ifølge det sist ankomne hefte av «Uit het land van St. Olav» — hvis redaktør, som man vil vite, er pastor van der Velden — har biskop Diepen av 's'Hertogenbosch den 7. juni feiret sitt gulljubileum som prest under stor deltagelse fra alle nederlandske katolikker, fra hoffet og myndighetene.

Bladet minner om de store fortjenester som biskopen har av det katolske arbeide i norden. Efter sin utnevning som apostolisk visitator i 1920 gjennomreiste mgr. Diepen de nordiske land og satte sig i løpet av relativt kort tid så godt inn i forholdene, at han siden med råd og dåd har kunnet støtte og veilede de ikke så få nederlandske prester, som i de senere år har ofret sig for arbeidet i Norge.

Som anerkjennelse av mgr. Diepens nidkjærhet som visitator har Hs. Hl. Paven utnevnt ham til pavelig tronassistent.

De norske katolikker føier sin takk til «Uit het land van St. Olav»s' varme og anerkjennende omtale av biskopens virke. Ad multos anno.

Østerrikes nye rikskansler dr. v. Schuschnigg taler til ungdommen.

Rikskansler dr. v. Schuschnigg, som inntil nu har vært undervisningsminister og etter dr. Dollfuss' død er blitt hans etterfølger, har fornylig holdt en radiotale til Østerrikes ungdom, hvori han bl. a. sa:

«Barn tilhører først og fremst sine foreldre, så skolen og så sine forskjellige foreninger. Der er tre ting som unge mennesker alltid skal ha felles: ærefrykten for evighetens Herre som har gitt oss sine binnende lover — ærbødighet for vårt folks og vårt lands historie, som vi selv har våre røtter i — og en jernvilje til å tjene dette folk og dette land. Inn under denne vilje faller først og fremst det åpne blikk for næstens nød og en stadig våken hjelpsomhet. Alle barn skal vokse op til å bli gode samfundsmennesker — og derfor gjelder det i første rekke fem bud for ungdommen:

1. Du skal være *lydig* — ikke av tvang, men fordi du *vil* disiplin, fordi du *vil* følge i frivillig lydighet.
2. Du skal være *kamerat*.
3. Du skal være *sterk*. Ikke bare legemlig men også sjelelig, hvilket vil si at du skal være en fiende av all løgn og all forløyethet. Der gis ikke noe tilfelle hvor man straffet kan lyve. Til denne styrke hører også at man kun taler om ting som man kjenner og forstår selv og ikke plaprer etter hvad andre sier eller mener.
4. Du skal være *tapper*. Ha mot til å slå et slag for din overbevisning og ha mot til å gå inn for det som dine foresatte anviser dig som rett og sant.
5. Du skal være *tro!* Tro mot Kirken, ditt hjem og ditt folk.»

Katolske biskoper og presters lidelser i Russland.

Langfredag 1923 utspilledes det sørgelige forspill til så mange katolske biskopers og presters lidelser i Russland, da St. Petersburgs generalvikar mgr. Budkiewicz og erkebiskop Cieplak blev anklaget for å ha satt sig op mot Sovjetrepublikkens lover og opfordret til mot-revolusjon. Bladet «Bestoschurk» hadde den gang et titelbillede som forestilte Kristus i Butierskajas fengsel, idet han holdt kalken hen til mgr. Budkiewicz med ordene: «drikk alle herav!» Siden da har alle Russlands biskoper og prester måttet drikke av dette lidelsens beger og ingen er det gått forbi.

Tre år etter mgr. Budkiewicz's død besøkte biskop Herbigny Russland på en visitatsreise og det første han

gjorde var å gjenoprette bispestolen og inndele Russland i 10 apostoliske administrasjoner. Biskop Neveu oplog sin residens i Moskva.

Erkebiskopen selv, mgr. Cieplak, som siden prosessen i 1923 hadde vansmektet i fengsel, var dengang transportert over grensen og arbeidet i Amerika mellom Ruthenerne og de katolske russere. Pius XI utnevnte ham til erkebiskop Ropps etterfølger i Wilna, men han døde på reisen dertil av svekkelse.

Av de 10 apostoliske administratorer kom etterhvert alle med undtagelse av biskop Neveu i fengsel. Likeledes befinner to tredjedeler av alle katolske prester i Russland sig i fengsel, koncentrationsleire, i de nordlige og østlige deler av landets store skoger som tvangsarbeidere — således at der idag neppe er så mange som hundre prester i Russland på frifot.

Paven søker stadig — sier Berlins «Katolisches Kirchenblatt» — å komme biskopene og prestene til hjelp — og med bistand av den polske og littauiske regjering er det også lykkedes å befri ikke så få. Navnlig i jubileumsåret hadde paven den glede å hjelpe flere av disse martyrer og bekjennere til friheten, idet de blev utvekslet med fangne bolsjevikiske agitatorer. Særlig har biskop Sloskans skjebne vakt megen deltagelse. Man hadde benyttet hans fravær fra Minsk, hvor han var administrator til å smugle et kompromitterende aktstykke inn i hans bolig, og da han kom tilbake foranstaltet man en husundersøkelse hos ham og han blev arrestert for overtredelse av loven.

Man deporterte ham uten process eller domsavsigelse — først til det indre Russland, så til Sibirien, derpå til Solewki-øene ved Arkangel, så til Moskvas forferdelige isolerte fengsel, atter til Sibirien — en hel Odysse under hvilken han tross alle trussler eller lokkemidler blev sitt embede tro. Stadig forlangte han å få sin sak lovlig behandlet — aldri innrømmet man ham det. Endelig lykkedes det den polske general-konsul i Moskva å få ham utvekslet. Det første som han gjorde etter sin befrielse var å foreta en reise til Rom for å takke Pius XI for hans hjelp. Da han trådte inn i audienssalen omfavnet paven ham faderlig og gav ham som en sjelden utmerkelse det brystkors som bekjennerbiskopen Cieplak engang har båret. Biskop Sloskan har senere offentliggjort sin dagbok i bladet «La Croix» og beretter deri om alle stasjonene på den korsvei han har måttet gå og hvorunder han kun hadde én kraft å støtte sig til: den hellige Eukaristi som han hadde medbragt til Solewki-øene og utdelt der mellom fangene. Biskopen er nu av paven utnevnt til forstander for Seminariet i Riga, hvor han vil avvente den time da han atter kan vende tilbake til Russland.

Blandt hans lidelsesfeller er flere littauiske prester og biskop Matulis, som også i den senere tid er sluppet over grensen ved å bli utveksle med bolsjevikene. De har alle vært på de forferdelige Solowki-øer, hvor de har lidt forferdelig under kulden og snestormene og måtte la mange av sine prestebrodre bli tilbake som ofre for sykdom eller som døde. Men ennå er der mange som venter deroppe på befrielsens stund.

Da de littauiske prester med sin biskop kom til landets grense blev de mottatt av biskopen av Kowno og den pavelige nuntius, som kom for å hilse dem velkommen, hjelpe dem av med fangedraktene og atter iføre dem prestekledningen. Men ikke alle av de løslatte kom frem til grensen — presten Trojgo styrket død om av overanstrengelse og prelat Chomicz blev vanvittig av de utståtte lidelser.

Først for et par måneder siden er biskop Malecki blitt løslatt etter å ha gjennomgått like så mange lidelser som de andre. Han forlot Moskva i det samme tog som Litwinoff — men hvilken forskjell mellom de to pasasjerer! Litwinoff, velernært og veltilfrets, blev fulgt på stasjonen av en rekke funksjonærer ved utenriksstyret — biskop Malecki, syk og lidende, blev fulgt av den polske koloni, mens generalkonsulen selv reiste med til Niegorologe for å overvåke at der ikke skjedde ham noen overlast eller at han i siste øieblikk skulde bli holdt tilbake i landet allikevel.

Ved grensen forlot denne gode samaritan den syke biskop etter å ha betrodd ham i kjærlige hender som bragte ham over i toget til Warschau. Og her i den polske hovedstad mottokes han av nuntius Marmaggi med begge sine sekretærer, hvorav den ene tidligere har vært sekretær hos erkebiskop Cieplak. Han blev ført like til søstrenes sanatorium for der for første gang etter mange års forløp å hvile ut i en ren seng og få en omhyggelig pleie. Han er helt utmattet og lægene er meget bekymret for om det skal lykkes dem å redde hans liv.

Paven har gjennom nuntius Marmaggi sendt ham sin faderlige velsignelse.

Inntil nu har mgr. Malecki vært for svak til å kunne fortelle nærmere om sin lidelseshistorie. Men vi vet at mange prester ennå lider derborte i fangenskap — måtte det bare bli mulig å komme dem til hjelp før det er for sent!

To St. Elisabethsøstre feirer gull- og diamantjubiläum:

Søster Abiata og søster Adelharda.

Samtidig med moder Synkletia i Trondheim hadde også søster *Abiata* i Harstad sitt 50-års jubileum som gråføster. Hun kom som ganske ung i begynnelsen av 1890-årene til Hammerfest, hvor hun virket som lærerinne ved den daværende menighetsskole i vel tredivet år — meget interessert i sin gjerning, ualmindelig dyktig og avholdt. Hun spilte orgel i kirken og ledet sangen til menighetens oppbyggelse og tilfredshet. For omtrent ti år siden blev hun forflyttet til Harstad, hvor hun fremdeles arbeider med orgel og kirkesang.

For ca. tre uker siden reiste hun til Berlin på besøk hos sin eldre søster. Også hun feirer nemlig et jubileum: søster *Adelharda* har i 60 år vært gråføster. For ca. 60 år siden kom også hun til Norge som en av de tre første St. Elisabethsøstre som kom hertil. Også hun var i Hammerfest til å begynne med. St.

Elisabethsøstrene kaltes her til landet av mgr. Hagemann — og det var på hans initiativ at deres virksomhet begynte i landets ytterste punkt: i Hammerfest. Man kan tenke sig at forholdene var ikke lette for søster Adelharda og de to andre søstre — de var mer enn primitive og det krevedes et sant heltemot for å ta fatt under så ukjente arbeidsvilkår. Senere var søster Adelharda i lengere tid forstanderinne i Trondheim — hvorefter hun kaltes tilbake til Tyskland. I søstrenes hus i Niederwallstrasse i Berlin har hun nu levet og arbeidet i en menneskealder, og der feiret hun nu sitt diamantjubiläum den 31. juli.

Et katolsk teater i New York.

I det katolske ukeblad «The Commonweal» meddeler William J. O'Neil at New York som den første storby i verden snart vil få et ledende katolsk teater: «en gruppe av forfattere, malere, skuespillere og finansfolk har slått sig sammen og vi håper å kunne åpne teatret til høstsesongen 1935. Mellemtiden vil vi benytte til å utbygge dets økonomi, se oss om etter gode dramatiske verker og engagere skuespillere. Vår tanke er blitt meget forskjellig mottatt i katolske kretser: 95 pct. møtte den med likegyldighet, 1/2 pct. med fanatisk begeistring, resten stillet sig avvisende. De som vet all ting bedre enn andre har latt oss høre at publikum er meget fornøiet med New York-teatrenes nuværende standard, så et teater under katolsk direksjon må sies å være helt overflødig. Noen er helt tilfreds med det som filmen gir dem — navnlig fordi det koster så forholdsvis lite og ikke krever noe antrekk å gå på kino.

Det planlagte teater adskiller sig imidlertid på vesentlige punkter fra Broadway's allerede nu eksisterende scener. Det legges på helt kunstnerisk basis uten å bli «artistisk» og skal søke økonomisk å bevare sin uavhengighet uten at det bare skal gå ut på å gi mest mulig utbytte. Man kan nemlig ikke benekte at selv om enkelte gode stykker ennå finner veien åpen til Broadway-scenene, så drives disse teatre for de flestes vedkommende etter prinsipper som har meget lite med den sanne kunst å gjøre, men deso mer med pengefortjeneste i sin laveste skikkelse. Hvis ikke denne innstilling forandres i den nærmeste fremtid vil det resultere i at den gode dramatiske kunst og de gode skuespillere etter hvert vil bli helt hjemløse og kun det som taler til menneskenes laveste instinkter vil komme op.

Det er derfor på høi tid at der skapes et nytt teater hvilende på helt andre prinsipper enn de andre. Og motstanden mot dette innenfor visse katolske kretser beror på at man har uriktig forestilling om hvad et kristent, et katolsk teater vil bli. Når er «katolsk» blitt enslydende med «puritansk»? Jeg svarer alltid disse motstandere, at vår teaterplan er likeså litt ukatolsk som den skolastiske filosofi var det i sin tid. Den katolske Kirkes rummelighet har gjort

det mulig at den både kan omslutte en Frans av Assisi og en Rabelais. Teaterkunstens historie er på det intimeste knyttet til folkekunstens historie og har sitt utspring i Kirken selv. Den dramatiske kunst kan heve et menneske sjelelig og blir derved en medhjelper for religionens vigsel.»

Kardinal Newmann om gentlemansidealet.

Som man vet har englenderne et mandighets-ideal som de betegner med ordet «gentleman». I et av sine skrifter har kardinal Newmann gitt en definisjon av hvad dette ord innebærer — og det billed som han tegner av en slik gentleman har allmenneskelig gyldighet og er derfor vel verd å tenke over:

«Den beste forklaring på betegnelsen «gentleman» er vel å si at en gentleman er et menneske som aldri volder andre lidelse. En virkelig gentlemann vil søke omhyggelig å undgå alt som kan forstyrre enn si røve andres sjelefred — enhver ukjærlig ført menneskestrid, enhver støten av andres edle følelser, enhver avvissende holdning overfor andres vennlighet, enhver åpenlys mistillit, enhver nedslående hentydning eller hovmodig irettesettelse. Han vil alltid forsøke på å få andre til å føle sig utvungne og som hjemme. Han legger merke til hver enkelt av de tilstedeværende i et selskap og kommer den generte og fryktsomme opmuntrende imøte. Han tar alltid hensyn til den han taler med og avverger dårlig tale og emner som vil ødelegge den almindelige stemning. Han leder ikke samtalen på andres bekostning og han blir aldri trettende. Han viser alle oppmerksomhet, men gjør det som om det var helt betydningsløst og gir det alltid utseende av at det er *ham* som er den mottagende. Han taler kun om sig selv når han tvinges til det og forsvarer sig aldri om han angripes med svar som sårer andre. Sladder hører han ikke på og fornærmelser avviser han og utlegger alt i beste mening. Han er aldri snever eller spydig når han diskuterer en sak — utnytter ikke på en unfair måte de blottelser andre kan gi sig — og forveksler ikke beviser med personlige nærgåenheter likesom han aldri legger tarvelige antydninger i sine ord. I sitt forhold til en motstander har han alltid det gamle visdomsord for øie: «Opfør dig *alltid* mot en fiende som om du vet at han en dag vil bli din venn!»

BOKANMELDELSER

Pater Johannes Metzler S. J.: «Der norwegische Konvertitt Johann Daniel Ramus S. J.» (Archivum Historicum Societas Jesu).

Som man vil erindre bragte «St. Olav» for noen tid tilbake en høist interessant artikkelserie om den norske konvertitt pater Johann Daniel Ramus S. J., forfattet av pater Johannes Metzler. Denne artikkelserie foreligger nu som et lite skrift

på originalsproget — tysk. Det er et levnetsløp av de sjeldne som pater Metzler har funnet frem av hittil utrykte kilder — og man har grunn til å være ham takknemlig for at han har påtatt sig dette arbeide og derved tillatt oss andre å stifte bekjentskap med en rik og sterk personlighet, hvis vei til Kirken ikke har vært helt almindelig, men hvis innsats også har vært derefter: en høit kultivert og erfaren manns gjøren andre meddelaktig i den viden og erkjennelse som livet har bragt ham. Skriftet er samtidig et kulturbilled av datidens forhold både i Norge og Danmark — kort sagt et interessant lite arbeide, underholdende, belærende og oppbyggelig.

E. D.-V.

Kristian Bugge: «Folkeminne-optegnelser. (Norsk Folkeminnelag, Oslo).

Lektor Kristian Bugge, som døde i 1932, var en ivrig folklorist som samlet på sagn og beretninger fra hele landet. Han publiserte mange av sine optegnelser i aviser og tidskrifter — og etterlot sig ved sin død et meget stort materiale, hvorav en del nu foreligger i denne bok, forsynet med angivelse av fortellernes navn og hjemsted. Likeledes meddeles optegnelser av gamle folkeskikker o. l. Alle som har interesse av å treng inn til folkebevisstheten vil i denne bok finne meget brukbart stoff som også har linier ned til moderne menneskers bevissthet. Hvad enten man slik vil gå dypere til bunds i bokens beretninger eller man vil nøie sig med det rent underholdende kan man derfor ha glede og utbytte av å stifte bekjentskap med den.

E. D.-V.

Katolikkene arbeider intenst på Madagaskar.

Foruten den protestantiske misjon, fordelt på 7 forskjellige selskaper, har også den romersk-katolske Kirke et stort og vidt forgrenet arbeide på Madagaskar. Protestantene er — i samarbeidets interesse — for lenge siden blitt enige om å dele landet mellom sig, så de ikke skal gå iveien for hverandre. Men det har ikke katolikkene, på grunn av deres kirkesyn, kunnet gå med på. De forbeholder sig rett til å gå hvor som helst uten hensyn til de andre. Hittil har vel de protestantiske misjoner på enkelte punkter til sammen vært den katolske overlegen. Mens katolikkene kun har ca. 1500 kirker, har protestantene det dobbelte antall. Den norske misjon alene har 1261. Dertil kommer Londoner-misjonen, den engl. høikirkes misjon, kvekerne, de franske protestanter og den norsk-amerikanske kirkes to misjoner — ialt ca. 3100 kirker og menigheter.

Katolikkene går dog stadig frem og de gjør alt for å styrke sin stilling. Gaver til misjonen på Madagaskar strømmer inn fra katolske misjonsvenner i alle land. Det bygges store, vakre kirker, rummelige skolelokaler med moderne utstyr. Det ansettes lærere og lærerinner med de beste kvalifikasjoner. Kun det beste er godt nok for skolen og barna. Det er intet som tyder på økonomiske krisetider der. En beretning om siste eksamen i Tananarive fra bestyreren på N. M. S.'s lærerskole på Antsirabe, pastor A. Parrot, må gjøre enhver evangelisk kristen misjonsvenn bedrøvet, ikke fordi det gikk forholdsvis godt for eksamenskandidatene fra de

katolske lærerskoler, men fordi strykeprosenten for protestantenes vedkommende var så stor. Eksamensresultatet viste tydelig katolikkens overlegenhet på skolearbeidets område. Og hvordan kan man vente det anderledes, når man tenker på styrkeforholdet i arbeidet? Det utføres under så ulike vilkår, at man bare må undres over at protestantene i det hele tatt kan holde stillingen. På Antsirabe — for å ta et eksempel — har katolikkene nettop innviet en ny skolebygning på tre etasjer med 14 vinduer i hver etasje. Den norske skole holder til i et 1-etasjes hus med 4 vinduer. Katolikkene har 18 europeiske lærere og lærerinner for skolens 960 elever. De norske har 3 for 1030 elever.

(«Akershus Amtstidende»).

Vår Feriekoloni.

Innkomet fra før	kr. 2094.30
Fru Charlotte Undset	» 15.00
I. R.	» 15.00
N. K.	» 20.00
M. S.	» 5.00

Kr. 2149.30

Gaver mottas fremdeles med stor takk på barnas vegne av mgr. Kjelstrup, sogneprest til St. Olav, og pater Notenboom, sogneprest til St. Halvard og i St. Olavs redaksjon.

Hørhjemme: —

OSLO. Med stor høitidelighet feiredes Olsok-dagen i St. Olavs-kirken, som strålte i festskrud. På Maria-alteret var St. Olavs-relikvien utstillet i år som ifjor. I kirkens kor knelte hans høiærværdighet biskopen, og selve kirken var fylt til siste plass. Blandt de mange tilstedeværende bemerkedes kammerherre Paus. Sangkoret lededes av pastor Gorissen — og utførte bl. a. den vakre sekvens fra middelalderen som fra gammel tid av blev sunget i St. Olavs-messen: «Lux illuxit laetabunde». Høimessen celebrerter av sogneprest mgr. dr. K. Kjelstrup med mgr. Irgens som diakon og pastor Weirig som subdiakon. Mgr. Irgens holdt prekenen. Efter messens slutt begav prestene sig til Maria-alteret hvor en bønn blev bedt og velsignelsen lyst med relikvien. — Om kvelden var der festandakt ved mgr. Irgens, assistert av mgr. Kjelstrup og pastor Gorissen. Mgr. Kjelstrup talte om «Stiklestad blodige minner». Også da hadde mange innfunnet sig.

— og derute:

DANMARK. Hvert år foranstalles en valfart til Haraldsted utenfor Ringsted — stedet hvor den fromme Knud Lavard blev myrdet av sin fetter og: «da sprang der frem en kilde — den sank igjen i hav — det var de danske kvinner — som gråt

ved heltens grav —». Valfarten finner sted St. Hansdag — og går ut fra den gamle kongesstad med de tre tingstener ennu liggende på torvet til den skjønne Vrangskov med kildeveldet, hvor kapell-ruinen maner minnene frem fra middelalderens dager. I år hadde den samlet ca. 200 pilegrimer som efter sangmesse i St. Knuds kirken i Ringsted vandret den vakre danske landevei ut til kapellet, hvor messen celebrerter kl. 12.30 av pater Wegener. Prosesjonen med korset i spissen og den lange rekke deltagere som gikk enkeltvis langs veikantene i rekke efter hverandre — uten samtale men forkortende veien med sang og bønner — vakte opmerksomhet og sikkert også ettertanke hvor den drog frem. Efter å ha holdt hvil i skogen ved «Skovløberhuset» samledes man atter ved ruinene, hvor der var andakt. — Man innsamler nu til en ny kirke i Ringsted, da den nuværende ofte er for liten.

NEDERLANDENE. I s'Hertogen-Bosch blev fornylig det store minnesmerke over kardinal van Rossum innviet. Det er reist i nærheten av det Redemptoristkloster hvori kardinalen for 60 år siden avla sine første løfter. Pontifikalmessen blev celebrert av mgr. Diepen og overværetes av ca. 30 000 mennesker, som alle sang Missa de Angelis med. Rektor van Galen holdt festtalen og forsikret på alle hollendernes vegne de tilstedeværende fem nederlandske biskoper om folkets troskap. Erkebiskop Jansen av Utrecht takket i sitt eget og de øvrige biskopers navn. Kl. 2 om eftermiddagen blev statuen avslørt av pater-nuntius Schioppa fra Haag i pavens sted og under denne høitidelighet talte borgermester Lanschot, som gav en vakker levnetsbeskrivelse av den avdøde kardinal.

KANADA. Under kardinal-erkebiskop Villenouves' presidium er der i Quebec og ellers over hele Kanada blitt feiret minnefester for kristendommens 400 års beståen i dette land. Det var i året 1534 at den fromme katolske sjømann, kaptein Jaques Cartier fra St. Malo i Bretagne, reiste det første kors ved Lorenz-flodens bredd — men han manglet de nødvendige midler til å kunne etablere en kolonisasjon iøvrig. Dette gjennemførte den store katolske opdagelsesreisende Samuel Champlain fra Brouage ved den biscayiske bukt, som sammen med kommandør de Chastes i 1603 reiste til Kanada og la det både under korset og Henrik IV's liljebanner.

LILLE. For alle som er interessert i katolsk ungdomsarbeid kan det være av betydning å erfare at man i Lille er begynt utgivelsen av et månedsblad «Jeunesse du Monde». Dette tidsskrift er tenkt som det internasjonale organ for den katolske ungdomsbevegelse og skal bringe etterretninger om alle begivenheter innenfor den. Det har nu påbegynt sitt annet kvartal og ser ut til å ha avhjulpet et savn.

KATOLSK VERDENSLITTERATUR. Karl Adams bekjente bok: «Das Wesen des Katholizismus» er nylig utkommet i ny utgave. Der finnes tillike en fransk oversettelse av den: «La vraie visage du Catholicisme» og der er nettop utkommet en engelsk oversettelse: «The Spirit of Catholicisme».

U. S. A. Efter den nylig utkomne siste utgave av den katolske årbok for de Forenede Stater: «Official Catholic Directory» er antallet av de derværende katolikker, innbefattet Alaska og Hawaii, 20.322.594. Hierarkiet omfatter 18 erkebiskoper, hvorav 4 er kardinaler, 107 biskoper og 29 618 prester. Der finnes 185 presteseminar, 1928 katolske høiere læreinstitusjoner og 7429 menighetsskoler med 2.224.550 elever.